

נגיעות מפרשת השבוע – כי תשא

בפרשת השבוע " כי תשא " עניינים רבים , הכנה למפקד – ספירת העם , תרומת מחצית השקל , המשך פירוט כלי המשכן הנדרשים , בחירת בצלאל ואהליאב לניהול ותכנון עבודות המשכן, מעשה חטא העגל, שבירת הלוחות, תפילת משה להצלת העם, לוחות שניים, יג' מידות, חידוש הברית ועוד.

בפתיחת הפרשה מופיע עקרון מאד מעניין " כי תשא את-ראש בני-ישראל, לפקדיהם, ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם; ולא-יהיה בהם נגף, בפקד אתם " ניתן לספור את בני ישראל אולם התורה מזהירה מספירה ישירה של עם ישראל, לא סופרים ישירות יהודים אלא בעקיפין.

איך סופרים יהודים? כל יחיד (מבן עשרים ומעלה) מבני ישראל צריך לתת תרומת מחצית השקל. סופרים את התרומות וכך מחשבים את הכמות. רש"י אומר שמדובר כנגד עין הרע ומביא לראיה את האירוע החמור והטראגי שאירע לעם ישראל בימי דוד המלך אשר החליט לערוך "מפקד אוכלוסין". יואב שר צבאו ניסה להניא אותו מכר ובכל זאת דוד ערך מפקד ומיד לאחריו התחרט ופנה לה' " ויאמר דוד אל ה' חטאתי מאד אֶשֶׁר עָשִׂיתִי, וְעַתָּה ה' הַעֲבֵר-נָא אֶת-עֵוֹן עַבְדְּךָ, כִּי נִסְפַלְתִּי מְאֹד " התוצאה אכן היתה קשה – מגפה קשה אשר הפילה והרגה אלפים.

מטרת מפקדי אוכלוסין הם בד"כ לאומדן כח צבאי, כלכלי, דמוגרפי ולצורך היערכות בהתאם. ישנם המאמינים שיש כח למספרים, ככל שהעם רב יותר העם חזק יותר ומפותח יותר. העובדות לאו דווקא מוכיחות שיש יתרון לגודלו וכמותו של עם. ברחבי העולם ישנן אומות גדולות ועצומות שאינן מפותחות ובתחומים רבים, חינוך, כלכלה, חברתית ואישית, ללא עוצמה, ללא יתרון, תוך התמודדות עם עוני ורעב כבד. עם ישראל מאז ומעולם היה עם קטן וזניח מבחינה מספרית מול אוכלוסיית העולם. נשארנו בדיוק כפי שאמר משה " לא מרַבְּכֶם מְכַל-הָעַמִּים, חֶשֶׁק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם: כִּי-אַתֶּם הַמְּעֻט, מְכַל-הָעַמִּים." הכח איננו במספרים ועם ישראל מוכיח זאת לאורך כל היסטוריה קיומו.

התורה מלמדת דרך ומוסר איך לספור את עם ישראל מבלי לפגוע בו, הרב זקס מעלה רעיון מקורי שלו – בקש מהיהודים לתת, ואז ספור את התרומות. מבחינה מספרית אנו עם קטן וזעיר ובימינו יש לנו מדינה קטנה וזעירה אבל במונחים של תרומה לעולם, לציוויליזציה ולאנושות אנו כמו מעצמה בכל התחומים - רפואה, פיזיקה, פילוסופיה, כלכלה, מוזיקה (לא רק אירוויזיון...), פרסי נובל, עולם המשפט, חקלאות, השקיה, פטנטים, סטרטאפים - השבוע תשוגר החללית " בראשית " אל הירח. אם בע"ה המשימה תצליח, ישראל תהיה המדינה הרביעית בעולם שמנחיתה חללית על הירח וזאת אחרי שלוש מעצמות בלבד - ארה"ב, רוסיה וסין. החללית שתנחת תנציח את "בראשית" מקור הכל.

אין לקחת את ההישגים הללו של עם ישראל לכיוון של התנשאות וגאווה אין לנו שום יתרון אנושי מעל עמי העולם. עלינו להבין שהגענו לזאת בזכות מסורת ארוכה של אמונה לאורך הדורות, החל מהאבות כוהנים, נביאים, חכמי הלכה, פוסקים, פרשנים וגדולי תורה. תופעה מתמשכת של אלפי שנים וזאת למרות תנאי רדיפות קשים " והיא שְׁעֵמְדָה לְאַבֹּתֵינוּ וְלָנוּ, שְׁלֹא אָחַד בְּלִבָּד עִמָּד עָלֵינוּ לְכַלֹּתֵנוּ אֶלָּא שְׁבָכָל דֹּר וְדֹר עֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלֹּתֵנוּ " העוצמה והכח של היהודי איננו שכלו או יתרון גנטי כלשהו אלא לימוד התורה השיטתי, התורה שבעל פה, המשנה, גמרא, מדרש, ספרות הקודש הענפה. במקום לספור את עם ישראל ניתן לנסות לספור את תרומת היהודים לעולם זהו רעיון עצום.

התורה מביאה טקסט דתי ואמוני. זהו אינו ספר היסטוריה או קובץ רעיונות כלכליים חברתיים או צבאיים. התורה מלמדת שבכדי לנצח בקרב מול אויבים ולנצח בחיי היום יום אין צורך במספרים גדולים צריך התמסרות, מחויבות, לימוד, תפילה, חזון, אומץ, אידיאלים תקווה ואמונה. כאשר כל אלו מנוצלים לטובת תרומה לקהילה, ניתן לספור את התרומות ולמדוד תוצאות. זהו כוחו של עמנו, בזכות התרומות הללו עם ישראל מתבלט ומרים ראש " כי תשא את-ראש בני-ישראל " ועם התרומה והאמונה בע"ה " לא-יהיה בהם נגף "

שבת שלום !

שלר איתן

לעילוי נשמת אבי, מורי ורבי אברהם חנן בן נתן ואטל ז"ל.